

FIȘA DISCIPLINEI
Tipologia Artei Bizantine I

anul universitar 2026– 2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Arte Vizuale
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Artă Sacră

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Tipologia Artei Bizantine I			2.2. Cod disciplină		OLR3021				
2.3. Titularul activității de curs			Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel								
2.4. Titularul activității de seminar			Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel								
2.5. Anul de studiu		III	2.6. Semestrul		5	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)		E	2.8. Regimul disciplinei		DS

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					11
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					29
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					14
• Tutoriat					2
• Examinări					2
• Alte activități (exersări practice)					0
Total ore activități individuale					58

3.7 Total ore studiu individual	58
3.8 Total ore pe semestru	100
3.9 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Nu este cazul
4.2 de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<i>Atelier dotat cu șevalete și mese pentru pictură/desen</i>
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<i>Atelier dotat cu șevalete și mese pentru pictură/desen</i>

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	• Proiectarea și realizarea cadrului general specific de documentare, informare, cercetare teologică și artistică plastică: culegerea, prelucrarea și analiza datelor care se vor regăsi în aplicarea practică, proces al realizării operei de artă plastică eclesială și conservării - restaurării acesteia • Identificarea, analiza, explicarea, implementarea și reprezentarea iconografică a subiectelor teologice și a elementelor de limbaj plastic (grafic și cromatic) folosite în elaborarea artefactelor și a imaginii vizuale • Soluționarea problemelor de ambientare a spațiilor plastice (abordarea compozițională, identificarea modalității de redare a subiectelor picturale în spațiile eclesiale sau civile); identificarea, analiza și descrierea factorilor ce acționează în timp asupra stării de conservare a obiectelor de artă din patrimoniul eclesial • Propunerea și soluționarea tuturor problemelor tehnice și tehnologice de transpunere a subiectului teoretic în spațiu plastic (asimilarea tehnicilor artistice tradiționale) • Investigarea asistată de laboratoare specializate a stării de conservare și diagnoza problemelor ce conduc la degradarea obiectelor de artă; stabilirea unor tratamente adecvate, soluționarea tuturor problemelor tehnice, metodologice și tehnologice de conservare - restaurare (implementarea și asimilarea tehnicilor specifice) în vederea salvării, conservării și restaurării acestora • Consiliere profesională și de integrare socială
Competențe transversale	• Aplicarea adecvată a principiilor, normelor și valorilor eticii profesionale definitorii pentru munca în sfera producerii operei de artă • Aplicarea eficientă a tehnicilor de relaționare în grup, asumarea rolurilor specifice în desfășurarea activităților artistice, în echipă • Identificarea și aplicarea eficientă a metodelor și tehnicilor adecvate de învățare continuă în domeniul artistic și al protejării patrimoniului, conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci

	ale învățării continue
--	------------------------

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Formarea unor cunoștințe și deprinderi în progresul individual și în posibilitatea predării (în cazul în care se impune aceasta)
7.2 Obiectivele specifice	- Respectarea legilor și armoniei, proporției figurilor și ansamblurilor compoziționale; - Folosirea materialelor și tehnicilor caracteristice ariei monumentale (linia, forma, culoarea), în vederea obținerii unor lucrări cu caracter sacru; - Obținerea unor lucrări specifice universului bidimensional al artei monumentale fresca, secco;

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Nr ore
1 Începuturile artei creștine	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
2. Primele lăcașuri de cult.- morminte, mausolee, catacombe	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
3. Temele inspirate din Vechiul și Noul Testament	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
4 Arta bizantină între secolele al IV -lea – al VI – lea – arhitectura bazilicală, pictura, mozaicul	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
5. Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
6 Mozaicul, fresca, encaustica din veacul al VI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
7. Miniatura, sculptura și broderia din veacul al VI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
8. Icoanele –tehnică, semnificații, tematică	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică

9 Arta bizantină între secolele al VII-lea – al IX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
10. Iconoclasmul și urmările sale	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
11 Arta Bizantină între anii 843 și 1081	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
12 Arta mănăstirească- Sfântul Munte Athos - arhitectură, pictura și arta decorativă	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
13. Pictura monumentală și mozaicul din secolul al XII-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
14. Arta Bizanțului și a Țărilor Balcanice în secolul al XIII-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
Bibliografie	1. Apostol, Constantin, <i>Oficializarea stilului pictural bizantin în iconografia creștină</i>, Ed. Universității din București, București, 2008; 2. Bayet Charles, <i>Arta bizantină</i>, Ed. Scorilo, Craiova, 1999; 3. Brezeanu Stelian, <i>O istorie a Imperiului Bizantin</i>, Ed. Albatros, București, 1981; 4. Guglielmo Cavallo, <i>Omul bizantin</i>, Polirom, Iași, 2000; 5. Delvoye Charles, <i>Arta bizantină</i>, vol. I- II, Ed. Meridiane, București, 1976; 6. Dionisie din Furna, <i>Erminia picturii bizantine</i>, Ed. Sofia, București, 2000;	

	7. Grabar André, <i>Iconoclasmul bizantin</i>, Ed. Meridiane, București, 1991; 8. Ștefănescu I.D., <i>Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești</i>, Ed. Meridiane, București, 1973; 9. Nicolae Iorga, <i>Bizanț după Bizanț</i>, Ed. 100+1 Gramar, București, 2002; 10. Viktor Lazarev, <i>Istoria picturii bizantine</i>, vol. 1-III, Ed. Meridiane, București, 1980; 11. Muntean Ghe. Marcel, <i>Tipologia artei bizantine</i>, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012; 12. Viktor Lazarev, <i>Istoria picturii bizantine</i>, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980; 13. Muntean Ghe. Marcel, <i>Arta bizantină. Elemente de arhitectură, sculptură, pictură –curs universitar</i>, Ed. Grinta, Cluj-Napoca., 2015; 14. Conf. univ. dr. Muntean Gh. Marcel, <i>Teme iconografice creștine</i>, Ed.Limes, Cluj-Napoca, 2015. 15. Răzvan Theodorescu, <i>Bizanț, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale românești: secolele X-XIV.</i>, Ed. Academiei, București 1974; 16. A. A. Vasiliev, <i>Istoria Imperiului Bizantin</i>, Ed. Polirom, Iași, 2010.	
8.2 Seminar		
1 Începuturile artei creștine	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
2. Primele lăcașuri de cult.- morminte, mausolee, catacombe	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice

3. Temele inspirate din Vechiul și Noul Testament	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
4 Arta bizantină între secolele al IV -lea – al VI – lea – arhitectura bazilicală, pictura, mozaicul	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
5. Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
6 Mozaicul, fresca, encaustica din veacul al VI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
7. Miniatura, sculptura și broderia din veacul al VI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
8. Icoanele –tehnică, semnificații, tematică	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
9 Arta bizantină între secolele al VII-lea – al IX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
10. Iconoclasmul și urmările sale	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice

11 Arta Bizantină între anii 843 și 1081	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
12 Arta mănăstirească- Sfântul Munte Athos - arhitectură, pictura și arta decorativă	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
13. Pictura monumentală și mozaicul din secolul al XII-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
14. Arta Bizanțului și a Țărilor Balcanice în secolul al XIII-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
Bibliografia	17. Apostol, Constantin, <i>Oficializarea stilului pictural bizantin în iconografia creștină</i>, Ed. Universității din București, București, 2008; 18. Bayet Charles, <i>Arta bizantină</i>, Ed. Scorilo, Craiova, 1999; 19. Brezeanu Stelian, <i>O istorie a Imperiului Bizantin</i>, Ed. Albatros, București, 1981; 20. Guglielmo Cavallo, <i>Omul bizantin</i>, Polirom, Iași, 2000; 21. Delvoye Charles, <i>Arta bizantină</i>, vol. I- II, Ed. Meridiane, București, 1976; 22. Dionisie din Furna, <i>Erminia picturii bizantine</i>, Ed. Sofia, București, 2000; 23. Grabar André, <i>Iconoclasmul bizantin</i>, Ed. Meridiane, București, 1991; 24. Ștefănescu I.D., <i>Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești</i>, Ed. Meridiane, București, 1973; 25. Nicolae Iorga, <i>Bizanț după Bizanț</i>, Ed. 100+1 Gramar, București, 2002; 26. Viktor Lazarev, <i>Istoria picturii bizantine</i>, vol. 1-III, Ed. Meridiane, București, 1980; 27. Muntean Ghe. Marcel, <i>Tipologia artei</i>	

	<i>bizantine</i>, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012; 28. Viktor Lazarev, <i>Istoria picturii bizantine</i>, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980; 29. Muntean Ghe. Marcel, <i>Arta bizantină. Elemente de arhitectură, sculptură, pictură –curs universitar</i>, Ed. Grinta, Cluj-Napoca., 2015; 30. Conf. univ. dr. Muntean Gh. Marcel, <i>Teme iconografice creștine</i>, Ed.Limes, Cluj-Napoca, 2015. 31. Răzvan Theodorescu, <i>Bizanț, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale românești: secolele X-XIV.</i>, Ed. Academiei, București 1974; 32. A. A. Vasiliev, <i>Istoria Imperiului Bizantin</i>, Ed. Polirom, Iași, 2010.
--	---

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu perspectiva posibilității predării, dar și a cumulării de cunoștințe teoretice și practice semnificative
--

10. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Verificarea cunoașterii și aplicării legilor caracteristice artei monumentale	Evaluare practică	70%
		-	-
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	-	-
	- Activitate la seminar	Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice	20%
		Implicare în dezbateri seminarial	10%
10.6 Standard minim de performanță: Realizarea unui număr de 10 lucrări, cu respectarea tematică propusă			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)¹

Nu se aplică

¹ Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică."

Data completării
seminar

20.06.2026

Semnătura titularului de curs

Prof. Univ. Dr. Muntean Gh. Marcel

Semnătura titularului de

Prof. Univ. Dr. Muntean Gh. Marcel

Data avizării în departament

20.07.2026

Semnătura directorului de departament

Pr. prof. univ habil. Dr. Cristian Sonea

